

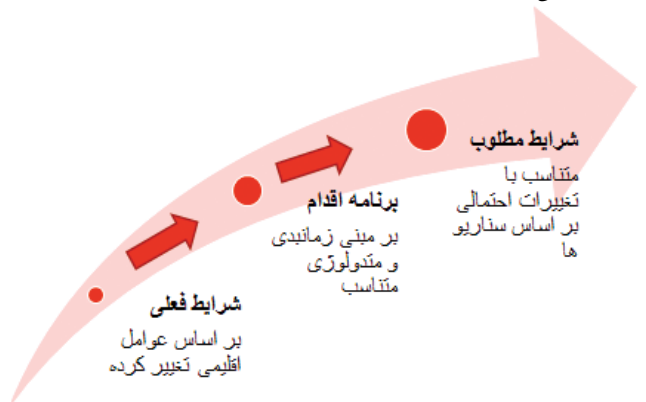

مصطفی جعفری، سرمؤلف ارزیابی جهانی تغییر اقلیم (IPCC)، برنده مشترک جایزه صلح نوبل در سال ۲۰۰۷ میلادی، عضو هیئت علمی و مشاور تغییر اقلیم، مجری تدوین استراتژیک برنامه کلان تحقیقات تغییر اقلیم
پست الکترونیک: mostafajafari@rifr-ac.ir

«نقشه راه تغییر اقلیم» در سطح ملی چه باید باشد؟

موضوع تغییر اقلیم با وجود کوشش‌های انجام شده هنوز به‌طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است و در برنامه‌های ملی جایگاه روشنی ندارد. در تغییر اقلیم موضوعات با منشأ انسانی، یا انسان‌ساز مورد نظر است و عوامل طبیعی، که خارج از اراده انسان منشأ تغییرات می‌شوند، مورد نظر نیست. همیشه برای موفقیت و کاهش خطرات و خسارات محتمل به وقوع، «علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد». اگرچه خیلی زودتر باید مسائل حیاتی را مورد توجه قرار می‌دادیم، ولی در هر صورت «هرجا جلوی ضرر را بگیریم، منفعت است». نبود توجه کافی به اثرات تغییر اقلیم، در کنار مدیریت نامناسب منابع آب و مسائل محیط‌زیستی می‌تواند سبب بحران‌های جدی شود. بعضی لطمات حاصل از بحران‌های ایجاد شده ممکن است غیرقابل جبران باشد و حسرت بی‌عملی و عدم اقدام مقتضی را به دل باقی گذارد. راه چاره، نگاه جامع و همه‌جانبه‌نگری به موضوعات است. یکی از راه‌های مهم قابل توجه، تنظیم برنامه جامع و تدوین نقشه راه است. «انتشار گازهای گلخانه‌ای» از عوامل اصلی انسان‌ساز تغییر اقلیم شناخته شده است و ایجاد «محل‌های جذب» آنها نیز از راه‌حل‌های مهم معرفی شده است. پس در «نقشه راه کلی» که باید در آن، اهداف و برنامه‌ها در سطح ملی تعیین شوند، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و افزایش محل‌های جذب آنها مثل سطح جنگل‌ها و درخت‌کاری‌ها در سطح ملی، باید به‌صورت تراز ارزیابی اقدامات در نظر گرفته شود.

نقشه راه در دسترسی از شرایط موجود به شرایط مطلوب با به کارگیری روش‌های مناسب در حداقل زمان

در تهیه و تدوین «نقشه راه بخشی تغییر اقلیم»، ابتدا باید درصد اثرگذاری عوامل اقلیمی تغییر کرده و چگونگی تأثیر و نقش عملی آنها را بر بخش مورد نظر بررسی و معین نمود. دستیابی به مرحله صفر انتشار (در حد ممکن) و برنامه‌ریزی تعیین جایگزین انرژی‌های پاک و متدولوژی‌های مطلوب و متناسب از موضوعاتی هستند که می‌توانند در محتوای نقشه راه گنجانده شوند. وقتی در قاب ملی به موضوع نگاه می‌کنیم، در واقع، ما نیاز به یک «نقشه راه» و یک «برنامه اقدام» داریم. در نقشه راه، دورنما و مسیر حرکت در زمان طولانی‌تر معین می‌شود و در برنامه اقدام، فعالیت‌های ضروری برای اجرا نمودن در زمان بین یک تا سه سال تبیین می‌شود.

چهار مرحله اصلی تغییر اقلیم شامل موارد زیر است: ۱- آشکارسازی تغییرات عوامل اقلیمی، ۲- بررسی میزان آسیب‌پذیری بخش‌های مختلف تحت تأثیر عوامل تغییر کرده، ۳- کاهش گازهای گلخانه‌ای و کاهش اثرات و تنظیم برنامه سازگاری متناسب با تغییرات واقع شده، یا محتمل به وقوع. برای تهیه و تدوین «نقشه راه بخشی»، در راستای برنامه و اهداف ملی، باید اهداف و برنامه‌هایی متناسب با بخش‌های مختلف مثل انرژی، حمل‌ونقل، محیط‌زیست و غیره تنظیم و تبیین شود.